

REPUBLIKA SLOVENIJA USTAVNO SODIŠČE

Pritrdilno ločeno mnenje sodnika dr. Ribičiča in sodnika dr. Udeta

1. Potem, ko je naš predlog, da bi po načelu koneksitete obravnavali ustavnost ureditve v Zakonu o lokalni samoupravi (drugi odstavek 47b. člena), po kateri se o uvedbi samoprispevka na referendumu odloča z navadno relativno večino, se pravi z večino glasov tistih, ki se referendumu udeležijo (namesto poprejšnje navadne absolutne večine, tj. večine vseh volilnih upravičencev), ostal v manjšini, smo glasovali za odločbo, katere nosilni argument je, da referendumu ni razpisal pristojni organ. V tem ločenem mnenju pojasnjujemo, zakaj menimo, da ureditev referendumu o uvedbi samoprispevka ni skladna z Ustavo.

2. Referendum o uvedbi samoprispevka je še posebej pomemben, ker odločitev zavezuje k plačilu samoprispevka, torej neke vrste davščine, ki je pogosto dokaj visoka, tudi vse tiste, ki so na referendumu glasovali proti njegovi uvedbi. Ustava na eni strani omogoča državi, da predpisuje davke, carine in druge dajatve, lokalnim skupnostim pa, da jih predpisujejo ob pogojih, ki jih določata Ustava in zakon (147. člen). Na drugi strani pa lahko predstavljajo visoke davščine tudi poseg v lastninsko pravico, ki jo varuje 33. člen Ustave. Obremenjevanje z obveznostmi proti volji plačnika (zlasti lastnika nepremičnine) je zaradi tega eminentno ustavnopravno vprašanje, ki ga presoja Ustavno sodišče na podlagi načela sorazmernosti. Z vidika takih opredelitev je sporna sedanja ureditev, ki omogoča, da lahko z referendumom ob nizki udeležbi volilnih upravičencev in tesnem izidu izrazita manjšina zaveže širok krog državljanov k plačevanju samoprispevka. Sam pojem samoprispevka vključuje idejo, da se ljudje sami zavežejo k plačevanju davščine za točno določen namen, ne pa da o tem odloča izrazita manjšina, kar omogoča veljavna ureditev v Zakonu o lokalni samoupravi.

3. V konkretnem primeru so volilci Vaške skupnosti Petroča v skladu z zakonsko določbo ("Odločitev o uvedbi samoprispevka je sprejeta, če je zanjo glasovala večina volivcev, ki so glasovali v občini oziroma v delu občine, za katerega se bo samoprispevek uvedel.") uvedli samoprispevek s 115 glasovi za in 95 glasovi proti, medtem ko se jih 188 referendumu ni udeležilo. Po zakonski ureditvi pred spremembo Zakona o lokalni samoupravi bi takšen izid pomenil, da samoprispevek ni uveden, ker bi manjkalo kar 88 glasov do navadne absolutne večine. Po novi ureditvi je samoprispevek izglasovan, čeprav je za njegovo uvedbo glasovalo 28,5% volivcev, 23,5% jih je bilo proti, medtem ko se jih 46,5% ni udeležilo referendumu. Problematična je ureditev, po kateri lahko manjšina volivcev uvede samoprispevek, toliko bolj, ker je lahko med tistimi, ki so glasovali za uvedbo precej volivcev, ki samoprispevka ne bodo plačevali (nezaposleni, študenti, tisti zaposleni ali upokojniki, ki so oproščeni plačevanja itd.).

4. Seveda bi se lahko v primeru slabše udeležbe zgodilo, da bi samoprispevek uvedel še veliko manjši delež vseh volivcev. V zvezi s tem velja opozoriti, da je bila prejšnja precej stroga večina nadomeščena z zelo nizko večino, saj bi bilo mogoče na različne načine preprečiti, da bi zelo izrazita manjšina odločala v imenu vseh prebivalcev. V tem primeru logika, da tisti, ki ostane doma, prepušča odločitev drugim, ni prepričljiva, ker ne gre za odločitev, pri kateri je lahko posameznik bolj ali manj zainteresiran, da se do nje opredeli, ampak gre za odločitev, ki zavezuje k plačevanju vse zavezance, ne glede na to, ali se referendumu udeležijo ali ne. Vmesna rešitev, ki bi bila manj skrajna od veljavne, bi bila, da bi bil predpisan kvorum, torej udeležba najmanj polovice vseh volilnih upravičencev na referendumu, ali da bi bil predpisan delež glasov vseh volilnih upravičencev (na primer ena tretjina ali dve petini od vseh volilnih upravičencev), ki mora biti dosežen, da bi bil samoprispevek izglasovan. Na ta način bi lahko preprečili, da bi izrazita manjšina, teoretično gledano en sam glas za, če ni glasov proti, odločala o uvedbi samoprispevka. Za takšno ureditev ni videti nobenega razumnega razloga. Prav nasprotno, ureditev je takšna, da bo nujno vodila do vedno novih sporov in upravičenih ugovorov vseh, ki bodo z odločitvijo zavezani in v končni posledici do opuščanja referendumov o samoprispevkih.

dr. Ciril Ribičič
dr. Lojze Ude

Pridružujem se ločenemu mnenju sodnikov dr. Ribičiča in dr. Umeta.

Milojka Modrijan